

Prosudba studenta predškolskog odgoja i obrazovanja o zlostavljanju i zanemarivanju djece

---

Gulja, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:172310>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-06-05**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEA GULJA

**PROSUDBA STUDENATA PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA O
ZLOSTAVLJANJU I ZANEMARIVANJU DJECE**

Završni rad

Pula, 23. Rujan 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEA GULJA

**PROSUDBA STUDENATA PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA O
ZLOSTAVLJANJU I ZANEMARIVANJU DJECE**

Završni rad

JMBAG: 0303086013 , izvanredni student

Studijski smjer: Izvanredni preddiplomski stručni studij predškolskog odgoja

Predmet: Zaštita zdravlja i njega predškolskog djeteta

Znanstveno područje: Društvena znanost

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Rani i predškolski odgoj

Mentor: prof. dr. sc. Igor Prpić dr. med.

Pula, 23. rujan. 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani **Matea Gulja** kandidat za prvostupnika **Predškolskog odgoja (bacc.praesc.educ.)**, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Matea Gulja

U Puli, 23. Rujan 2021. godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, **Matea Gulja** dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom **Prosudba studenata predškolskog odgoja i obrazovanja o zlostavljanju i zanemarivanju djece** koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 23. rujan 2021. (datum)

Potpis

Matea Gulja

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1 Emocionalno ili psihičko zlostavljanje.....	2
1.1.1 Oblici emocionalnog ili psihičkog zlostavljanja	2
1.1.2 Uzroci zlostavljanja i tko su zlostavljači?	3
1.1.3 Kako prepoznati psihičko zlostavljeno dijete?	4
1.2 Fizičko ili tjelesno zlostavljanje	6
1.2.1 Čimbenici za nasilje	6
1.3 Seksualno ili spolno zlostavljanje.....	6
1.3.1 Vrste spolnog zlostavljanja	7
1.3.2 Čimbenici spolnog zlostavljanja	7
1.3.3 Posljedice spolnog zlostavljanja	8
1.4 Zanemarivanje djece.....	8
1.4.1 Rizični čimbenici zanemarivanja	8
1.4.2 Oblici zanemarivanja.....	9
1.5 Pružanje pomoći i zaštita zlostavljanja djece	10
2. CILJEVI ISTRAŽIVANJA	11
3. ISPITANICI I METODE	12
4. REZULTATI	13
5. RASPRAVA	24
6. ZAKLJUČAK.....	28
7. SAŽETAK.....	29
8. THE SUMMARY	30
9. LITERATURA	31
10. PRILOG.....	32

1. UVOD

Mnoga djeca iz nepoznatih razloga su suočena s problemima zlostavljanja i zanemarivanja. Zlostavljanje je društveni problem koji je prisutan u našoj sredini oduvijek, ali u nazad stotinjak godina taj se problem pokušava riješiti. U medijima se najčešće iznose slučajevi zlostavljanja djece, ali poznato je da je vrlo mali postotak zlostavljane djece prepoznat i obuhvaćen odgovarajućim tretmanom.

U različitim kulturama su postojali i različiti načini zlostavljanja i zanemarivanja djece koji su dokumentirani u književnim i povijesnim izvorima već tisućama godina. U prošlosti zlostavljanje je bilo dio odgoja te je bio prihvatljiv u društvu. Ovisno o kulturološkoj sredini- neke vrste zlostavljanja nisu bile prihvaćene te su se smatrale devijantnim i bile su zabranjene. Društvena svijest se razvila u pogledu na ljudska prava te prava djece i žena, te je danas zlostavljanje i zanemarivanje djece većinom društveno neprihvatljivo. Usmjeravanje i razvijanje zaštite djece i njihovih prava rezultiralo je usvajanjem UN Konvencije o pravima djeteta 1989. godine u kojoj se govori o pravu djece na zaštitu od svakog oblika nasilja. U Francuskoj je zabilježeno prvo spominjanje problema zlostavljanja i zanemarivanja djece, posebno u okviru obitelji, gdje se 1856. godine dr. A. Tardieu obratio stručnoj javnosti svojim člankom kojeg je nazvao "Nasrtaj i pokušaji silovanja". Nakon četiri godine dr. Tardieu objavljuje "Medicinsko-sudsku studiju o zlostavljanju i lošim postupanjima prema djeci". 1889. godine Francuska je izglasala prvi Zakon o zaštiti maltretirane ili moralno napuštene djece, iako je gore naveden članak izazvao burne reakcije u društvu. Tijekom Drugog svjetskog rata u SAD-u se počeo proučavati problem zlostavljane djece u medicinskim krugovima. Najvažniji preokret dogodio se 1962. godine, kada je dr. H. Kempe sa svojim suradnicima objavio povijesni članak „Sindrom pretučenog djeteta“, kojim su usmjerili pažnju stručne i zakonodavne javnosti na problem zlostavljanja i zanemarivanja djece, a posebnu pažnju su pridali fizičkom zlostavljanju.

U ovom radu posebnu pažnju ću usmjeriti na shvaćanje ozbiljnosti zlostavljanja, posljedice po dijete, opisat ću vrste zlostavljanja, - kako svaku od njih prepoznat i pružiti pomoć djeci kojoj je potrebno te pomoću ankete ispitat studente predškolskog odgoja o njihovom znanju vezanom za zlostavljanje.

Bitna zadaća obitelji, društva i odgojno- obrazovnih ustanova je usmjeravanje na visoki stupanj brige i otvorenosti prema djeci i mladima. Najhumaniji cilj koji nam se postavlja u životu je da pomognemo djetetu da sretno odraste.

1.1 Emocionalno ili psihičko zlostavljanje

Psihološko zlostavljanje podrazumijeva pasivan i ignoranti odnos prema djetetovim emocionalnim potrebama. Roditelji koji zanemaruju emocionalne stimulacije, ne pružaju zaštitu i emocionalnu potporu, te oni koji prema djeci primjenjuju okrutne metode ponašanja, s djecom ne razgovaraju, ne igraju se niti se brinu o djetetovu emocionalnom razvoju- smatraju se roditeljima koji dijete psihološki zlostavljaju. (Bilić, Zloković, 2004.)

1.1.1 Oblici emocionalnog ili psihičkog zlostavljanja

a) ODBACIVANJE

Dijete je ljudsko biće koje ima potrebu za hranom, toplinom, vodom i disanjem, no također mu je vrlo važna toplina ljudskog tijela, dodir, umirujući glas, miris koji ga opušta. Kako se dijete razvija njegove potrebe se mijenjaju i ako okolina ne odgovara na njegove potrebe, izravno utječe, negativno, na njegov razvoj te ga nakraju zlostavlja. Kroz razna istraživanja otkrilo sa da djeci kojima su bile zadovoljene biološke potrebe, ali ne i emocionalne, su u kasnijem životu razvile brojne psihičke smetnje (nisko samopoštovanje, agresivnost). Ono što odbacivanje obuhvaća je: omalovažavanje, podsmjeh, onemogućavanje razvoja privrženosti sa drugom osobom, nazivanje djeteta pogrdnim imenima, podređivanje djetetovih potreba potrebama odraslih... Čimbenici koji dovode do odbacivanja su: bračni problemi, duševne bolesti, neželjena trudnoća itd.

b) TERORIZIRANJE

Uključuje primjenu podražaja različitog intenziteta za što dijete nije spremno niti biološki niti psihološki i što nakraju rezultira strah i paniku kod djeteta. Roditelji ili odgojitelji u nekim trenucima reagiraju prema djetetu misleći samo na svoje potrebe i raspoloženje, ne misleći u tom trenu na njegove potrebe. Roditelji su najčešće svoje strahove ili stres iskaljuju na svoju djecu. U većini slučajeva dijete ne shvaća što se događa već smatra da je on za sve kriv. Najčešći oblici teroriziranja su: tjeranje djeteta na igre i aktivnosti kojih se boji, konstanta prijetnja suicidom, stalno prisustvovanje obiteljskom nasilju...

Terorizirajući roditelji najčešće potječu iz obitelji gdje su bitno poremećeni roditeljski ili obiteljski odnosi. Zbog njihovih psihičkih smetnji ili svog neodgovarajućeg razvoja u djetinjstvu ne znaju kako svom djetetu pružiti ono što oni nisu imali u djetinjstvu, stoga ponavljaju iste pogreške kao njihovi

roditelji. Sigurnost je stabilizator za djetetov razvoj, kojeg gubi tijekom teroriziranja.

c) IGNORIRANJE

Uključuje neodgovaranje ili zakašnjelo odgovaranje na djetetove potrebe, izostanak pomoći kada je ona djetetu nužna, nesudjelovanje u procesu socijalizacije i na taj način onemogućavanje razvoja djetetovih socijalnih procesa. (Buljan-Flander, Kocijan-Hercigonja, 2003.) Djetetu je u razvoju potrebna i socijalizacija odnosno dijete u pojedinim fazama razvoja ima potrebu komunicirati s okolinom, odraslima i svojim vršnjacima, a ne samo s najužom obitelji. Ono što koči roditelje u postizanju tog cilja je strah od toga da će se djetetu nešto loše dogoditi zbog svojih vlastitih trauma i nesigurnosti. Oblici ignoriranja su: roditelji ne dodiruju dijete, ne pokazuju emocije odnosno vrlo često takvi roditelji ponavljaju „ ne želim ga razmaziti“, neodgovaranje na djetetove potrebe... U nekim slučajevima roditelji nisu izolirani već zbog nekih njihovih problema(boja kože, vjeroispovijed, duševni bolesnici) izoliraju dijete od društva. Djeca koja su ignorirana su vrlo nesigurna u sebe i plašljiva, ne snalaze se u društvu vršnjaka, nemaju prijatelja. Stoga djeca u kasnijoj dobi postanu depresivna, agresivna prema drugima itd.

d) MANIPULIRANJE

Kod manipuliranja roditelji iskorištavaju dijete u svrhu postizanja nekih svojih ciljeva ne obraćajući pritom pažnju na djetetove potrebe, interese i osjećaje. Najčešće se djeca služe kao sredstvo obračuna i ucjena tijekom razvoda brakova. Djetetu za njegov razvoj su potrebna oba roditelja, a ne da tijekom razdoblja rastave mora birati između mame i tate.

1.1.2 Uzroci zlostavljanja i tko su zlostavljači?

U raznim teorijama susrećemo se s različitim uzorcima zlostavljanja, no ja ću spomenut samo četiri bitna pristupa koji govore o mogućim uzrocima zlostavljanja.

Razvojni pristup bazira se na spajanju unutarnjih potreba i vanjskih podražaja. Pristup se bazira na međusobnom odnosu roditelja- djeteta koji može biti vrlo raznolik, a u zavisnosti je od razvojnih stavova i uvjeta roditelja, strukture ličnosti roditelja te osjetljivosti na vanjske čimbenike.

Psihijatrijski pristup naglašava poremećaje i psihijatrijske bolesti zlostavljača(psihopatske i sociopatske ličnosti). Istraženo je kako roditelji koji imaju duševne bolesti spadaju u visoko rizičnu skupinu roditelja koje ne odgovaraju na djetetove psihološke potrebe. To su najčešće roditelji koji su depresivni, koji su zaokupljeni strahom, krivnjom, smrću.

Ekološki pristup obuhvaća različite oblike obiteljskog života u odnosu na okruženje. Posebno se pridaje pažnja na ulogu roditeljstva i stavova u odnosu na tu ulogu, vrijednosti, povijesne karakteristike te kako je svaki roditelj pridonio u brak u psihološkom smislu i kako je sve to povezano s djetetovim karakteristikama, zdravljem, spolom. Taj pristup obuhvaća i druge čimbenike npr. migracija i emigracija, vjerske karakteristike.

Socijalni pristup je fokusiran na roditeljski stres koji je u odnosu sa drugim otežavajućim čimbenicima kao što su nezaposlenost, smrt, izolacija, ovisnosti.

Tko su zlostavljači? Je li moguće da roditelji zlostavljaju vlastitu djecu? Sve češće se događa u praksi da roditelji zlostavljaju jer su oni i sami bili zlostavljani u djetinjstvu, te smatraju da je zlostavljanje dio života i da je društveno prihvatljivo. Ono što karakterizira zlostavljače je: to što su to roditelji koji nemaju mogućnosti da razumiju dijete radi duševnih bolesti, ovisnosti; to što su roditelji iz raznih razloga izgubili objektivne kriterije o potrebama djeteta i imaju iskrivljenu sliku o tome; to što roditelji nisu u stanju kontrolirati svoje ponašanje.

1.1.3 Kako prepoznati psihičko zlostavljeno dijete?

Djeca koja su emocionalno zlostavljana pokazuju znakove usamljenosti, slaboga su zdravlja i imaju umanjenu psihičku i fizičku životnu energiju. Djeca pokazuju ekstremne oblike ponašanja tijekom zlostavljanja kao što su stvaranje negativne slike o sebi i o svojim mogućnostima, skloni su maltretiranju djece i životinja. Karakteristična ponašanja djeteta koje je emocionalno zlostavljano su introvertirano ili ekstrovertirano ponašanje, nepokazivanje pozitivnih emocija, strah od odlaska kući, pokazivanje na

različite načine da je željno pažnje i ljubavi i povodljivost za onim koji pokazuju interes za njega. Ako dijete koje je u obitelji emocionalno maltretirano ne dobije dovoljno topline i pažnje od strane svojih odgojitelja ili vršnjaka, često može pokazivati nedostatak interesa za okolinu, samoizolacija od vršnjaka i odgojitelj. Osim gore spomenutih problema koji otežavaju funkcioniranje, kod emocionalno zlostavljane djece mogu se primijetiti i razne socijalne i psihičke poteškoće: socijalna neprihvaćenost ili izoliranost u grupi vršnjaka, problemi u koncentraciji, maltretiranje djece i životinja, destruktivno ponašanje prema sebi, drugim osobama ili materijalnim dobrima. Emocionalno zlostavljanje također stvara kod djeteta mnoga neurotska ponašanja koja možemo primijetiti na ove načine: laži, mucanje, sklonost izmišljanju da se nešto male vjerojatnosti dogodilo njemu, prijateljima ili roditeljima, anksioznost, depresivnost. No nažalost postoje i posljedice koje se pojave nakon dugog psihičkog zlostavljanja a to su: samoranjavanje, prijetnja ili samoubojstvo.

1.2 Fizičko ili tjelesno zlostavljanje

„Tjelesno zlostavljanje smatra se ozljeđivanje djeteta koje može biti i „nenamjerno“ ili „nesvjesno“ kao posljedica „uspostavljanja discipline djeteta“ ili različitih kažnjavanja na neprimjereni način s obzirom na djetetovu dob i tjelesnu razvijenost (Cicchetti, D., 1997., 38).“ (Bilić, Zloković, 2004.)

1.2.1 Čimbenici za nasilje

Postoji mnogo različitih faktora na individualnom, obiteljskom i društvenom nivou koji dovode do nasilja. Najčešće se spominju: Stres- nezaposlenost, alkoholizam, identifikacija s agresorom(alkohol, droga), nizak stupanj edukacije i nezaposlenosti, medijska prenaplašenost- brojne nasilne radnje i ubojstva su prisutne na malim ekranima; pisanje u novinama o nasilju, ubojstvima, samoubojstvima, rat- oružje u domu, agresivno rješavanje konflikta), karakteristike susjedstva(siromaštvo, nezaposlenost, kriminal) i kvaliteta obitelji i obiteljskih odnosa.

Potrebno je spomenuti i transgeneracijski prijenos zlostavljanja, koji ima tri osnovne teorije. Prva teorija je teorija socijalnog učenja koja polazi od pretpostavke da se nasilni i agresivni oblici postupci uče kažnjavanjem i potkrepljivanjem, čime se oblikuje ponašanje. No nije potrebno samo postupcima utjecat na nečije ponašanje, već djeca i samim promatranjem i imitacijom ponašanja stvaraju svoje ponašanje. Druga teorija smatra da dominantnu ulogu nastajanju agresivnog ponašanja ima biološka komponenta(genetski čimbenici). Dijete nasljeđuje određeno ponašanje od roditelja pa stoga tako može i naslijediti agresivnost. Treća teorija se smatra interakcija okoline(socijalno učenje i genetski faktor). Za svako ponašanje djeteta zaslužna je obitelj, ali također dijete stvara svoje ponašanje u okolini.

1.3 Seksualno ili spolno zlostavljanje

„Spolnim zlostavljanjem djeteta smatraju se različiti slučajevi i svaka radnja kojom odrasli nagovaraju ili prisiljavaju djecu da sudjeluju u nekoj seksualnoj aktivnosti, ili ga nagovaraju na spolni čin radi zadovoljavanja svojih seksualnih potreba ili ekonomskih interesa(npr. dječja pornografija). (Benokraitis, N. V., 2002., 378)“ (Bilić, Zloković, 2004.)

1.3.1 Vrste spolnog zlostavljanja

Spolno zlostavljanje djeteta najčešće se ne javlja samostalno, već s ostalim oblicima zlostavljanja. Navest ću neke od najčešćih oblika spolnog zlostavljanja, i to kao neposredne oblike spolnog zlostavljanja, te nenormalna i neprimjerena ponašanja odraslih prema djeci.

Postoje razne vrste spolnog zlostavljanja, a neke od tih su: seksualne aktivnosti bez kontakta (zlostavljač seksualno komentira djetetovo tijelo, pokazivanje pornografskih materijala djetetu), seksualne aktivnosti uz seksualni kontakt iznad ili ispod odjeće (zlostavljač dodiruje djetetove intimne dijelove tijela), seksualne aktivnosti uz penetraciju prstom ili objektom (zlostavljač stavlja prst/e ili predmet u djetetovu vaginu ili anus), oralni seks (ljubljenje jezikom), penetracija penisom, grupni seks, seksualni prstenovi, seksualni iskorištavanje djece (korištenje djece za pornografiju i prostituciju) i drugo.

1.3.2 Čimbenici spolnog zlostavljanja

Što se tiče spolnog zlostavljanja, vrlo je teško odrediti koji su faktori pokrenuli to ponašanje, dok kod fizičkog zlostavljanja imamo jasne faktore (alkoholizam, siromaštvo) za to ponašanje. Smatra se da su djevojčice veće žrtve za zlostavljanje nego dječaci što je potpuno pogrešno. Zbog tog razmišljanja roditelji manje paze na dječake, a odgojitelji i učitelji manje sumnjaju na zlostavljanje. No nažalost, brojka zlostavljanih dječaka se tiho i neprimjetno povećava. Najranjivija dob i za djevojčice i za dječake je od 7. do 13. godine, iako seksualno zlostavljanje se događa u svakoj dobi, čak se pretpostavlja da je seksualno zlostavljanje ispod 6. godine toliko rašireno iz razloga što se djeca u toj dobi ne otvaraju ili se u odrasloj dobi ne sjećaju. Rizičnim čimbenicima se smatraju psihološka nedostupnost roditelja, loš odnos između roditelja i djeteta, droga, no iako ne treba pretjerivati u davanju prevelike bitnosti tim čimbenicima, jer kod većine žrtava spolnog zlostavljanja ovi čimbenici nisu bili prisutni. Stoga najvažniji rizični čimbenici djeteta koji je potencijalno rizičan za spolno zlostavljanje su odvojenost od roditelja ili djeca iz obitelji u kojoj su roditelji zauzeti svojim problemima zbog čega ne nadziru djecu i ne posvećuju im dovoljno pažnje. Iako, važno je reći da ni ovim faktorima ne treba pridavati preveliku pažnju jer bi nažalost mnogo slučajeva bilo neotkriveno.

1.3.3 Posljedice spolnog zlostavljanja

Osnovne posljedice spolnog zlostavljanja mogu se podijeliti u razne, ali povezane kategorije. Svako dijete je zasebno za sebe stoga su i posljedice različite kod svakog djeteta. Također, dijete u nekim fazama može imati simptome, a isto tako ih ne mora imati.

Ovo su samo od nekih posljedica spolnog zlostavljanja:

- a) Simptome PTSP-a najčešće imaju u odrasloj dobi a pod to se razumijeva „flashback“ odnosno nagla, intruzivna osjetna iskustva, koja podrazumijevaju sva osjetna sjećanja na zlostavljanje, doživljena kao da se događaju u sadašnjosti. Također osim flasback-ova PTSP podrazumijeva i otupjelost podražaja koji podsjećaju na traumu ili trzanje na svaki šum, probleme spavanja i lošu koncentraciju.
- b) Emocionalne reakcije poput depresije, anksioznosti i ljutnje su najčešći simptomi, no također se spominju i strah, sram, tuga, želja za samoozljeđivanjem.
- c) Posljedice na tjelesnom planu koji su povezani s poviješću spolne zlostavljanosti uključuju glavobolju, bolove u trbuhu, razne infekcije i dr. Razlikujemo medicinske i biološke posljedice povezane s spolnim zlostavljanjem a to su: simptomi anksioznosti i/ili depresije, samozanemarivanje, kronična i/ili difuzna bol, kao rezultat traume.

Druge posljedice su loša slika o sebi, posljedice na planu seksualnosti, socijalnog funkcioniranja, izbjegavanje, disocijacija, zlouporaba droge, suicidnost i dr.

1.4 Zanemarivanje djece

Zanemarivanje je vodeći uzrok neadekvatne roditeljske brige i dešava se učestalije od tjelesnog i psihičkog zlostavljanja. Zanemarivanje djeteta pojavljuje se onda kada nije prikladno zadovoljena neka od njegovih osnovnih životnih potreba.

1.4.1 Rizični čimbenici zanemarivanja

Čimbenici koji povećavaju rizik zanemarivanja mogu se odnositi na osobine djeteta, roditelja, obitelji, stručnih osoba i okoline u kojoj dijete žive. Dijete koje je mlađe dobi, naročito ako je dijete s posebnim potrebama, podvrgnuto je riziku da će bit zanemarivano. Također depresivni roditelji, skloni konzumiranju droge i alkohola, niže

intelektualne razine i oni koji nemaju znanja o potrebama djeteta, češće zanemaruju djecu. U obitelji gdje je prisutno nasilje, u kojoj brizi za dijete sudjeluje samo jedan roditelj, kao i u onim obiteljima s mnogo djece gdje su prepuštena sama sebi, mnogo su češća zanemarivanja, bez obzira na socioekonomski status. Stručne osobe zadužene za zdravstvenu zaštitu djecu i obitelji, djelatnici socijalne službe i drugi svojim neprepoznavanjem mogu omogućiti dulje zanemarivanje. Zanemarivanje se češće događa u uvjetima siromaštva, socijalne izolacije ili nasilja u zajednici, kao i u sredinama s nedostatkom zdravstvenog osiguranja i odgovarajućih zakona koji štite prava djece ili ako se ti zakoni ne provode.

1.4.2 Oblici zanemarivanja

U skladu s raznim uzrocima zanemarivanje možemo podijeliti na fizičko, emocionalno i obrazovno zanemarivanje. U sadašnje vrijeme spominje se i zanemarivanje uzrokovano čimbenicima okoline, odnosno uvjetima života u društvu.

- a) Fizičko zanemarivanje se smatra nezadovoljavanjem temeljnih fizičkih potreba djeteta, uključujući sigurnost, čistoću i primjereno stanovanje, hranu, brigu o zdravlju i odjeći.
- b) Emocionalno zanemarivanje je nedostatak topline skrbnika, odgoja, podrške i stimulacije. Agresivan ili pasivan odnos prema djetetovim emocionalnim potrebama često je uvjetovan različitim kulturalnim stavovima.
- c) Obrazovno zanemarivanje podrazumijeva izostanak pomoći u učenju, potpore i poticanja u vrijeme školovanja, nesuradnja s nastavnicima/odgojiteljima te nedostatak nužne opreme za vrtić/školu.
- d) Zanemarivanje uzrokovano čimbenicima okoline karakterizirano je nedostatkom sigurnosti u okolini, životom u kriminalnoj sredini i manjkom izvora prihoda za djecu i obitelj.
- e) Suvremeni oblici zanemarivanju su izloženost pasivnom pušenju, neupotreba sjedalica i pojaseva za djecu u vozilu ili kacige u vožnji bicikle, dostupnost oružja djeci, izloženost obiteljskom nasilju, te izloženost nasilja preko interneta.
- f) Zdravstveno zanemarivanje smatra se nedostatak zdravstvene zaštite što uzrokuje štetu za zdravlje, nesuradnja sa zdravstvenim osobljem, neprihvatanje savjetovanja, nevođenje djeteta u savjetovanište za zdravu djecu i na cijepljenje. Također zdravstveno zanemarivanje je moguće započeti već u trudnoći.

1.5 Pružanje pomoći i zaštita zlostavljanja djece

Svi ljudi na ovome svijetu imaju svoja temeljna prava i slobodu. Djeci pripadaju posebno istaknuta prava na zaštitu zbog njihove tjelesne i psihičke nezrelosti. Obzirom na vrste prava na koje se odnose, članci Konvencije (ima ih ukupno 54) podijeljeni su na prava preživljavanja – pravo na život, pravo na odgovarajući životni standard, pravo na prehranu, pravo na smještaj, pravo na zdravstvenu pomoć; razvojna prava – pravo na obrazovanje, igru, slobodno vrijeme, kulturne aktivnosti, informiranje, slobodu misli i izražavanje vjere; prava sudjelovanja – pravo na aktivno sudjelovanje u regionalnom, nacionalnom i svjetskom okružju, čime se priprema za aktivnog građanina budućnosti – tu spadaju prava na slobodu misli i pravo na udruživanje i zaštitna prava – prava na zaštitu od zlouporabe, zapostavljanja i izrabljivanja, pravo na zabranu dječjeg rada, zaštitu od droga, alkohola, duhana, na zaštitu djece izbjeglica, djece u oružanim sukobima i djece u zatvorima.

2. CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Ciljevi istraživanja su:

- 1) ispitati prosudbu studenata predškolskog odgoja o problemu zlostavljanja i zanemarivanja djece u našem društvu
- 2) ispitati stavove znanja studenata predškolskog odgoja u vezi sa zlostavljanjem i zanemarivanjem djece
- 3) Utvrditi koliko se studenata predškolskog odgoja susrelo sa zlostavljanjem i zanemarivanjem djeteta
- 4) ispitati vlastitu prosudbu studenata predškolskog odgoja u svezi njihove obaveze i odgovornosti prigodom eventualnog susreta sa zlostavljanim djetetom

3. ISPITANICI I METODE

U svrhu završnog rada o zlostavljanju i zanemarivanju djece, provedeno je istraživanje među studentima predškolskog odgoja, polaznika Fakulteta odgojnih i obrazovnih znanosti u Puli i Rijeci tijekom razdoblja kolovoz-rujan 2021. godina.

Kao metoda istraživanja koristila se anketa koja sadrži 30 pitanja o zlostavljanju i zanemarivanju djece, prilog 1- anketni upitnik

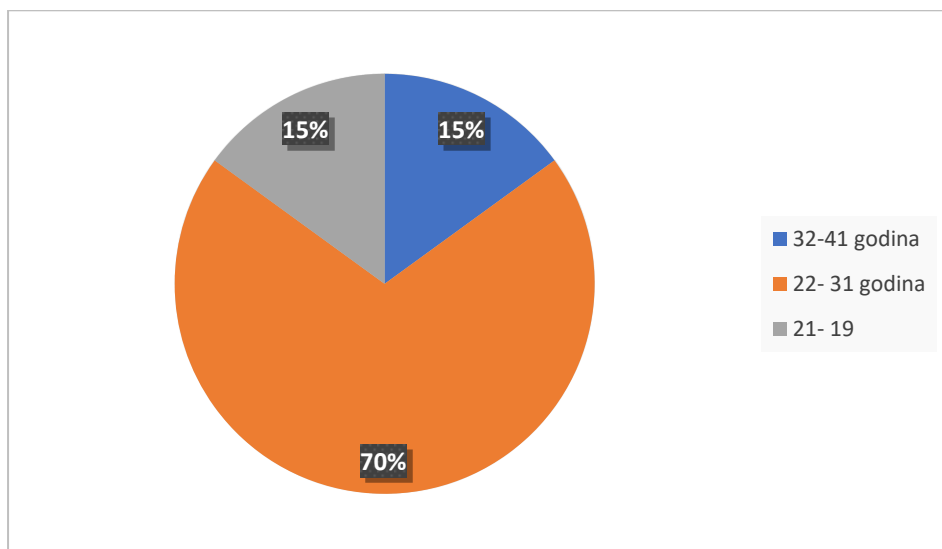
Parametri koji su istraživani su dob, spol, bračni status, imaju li djecu, dob djece, godina studiranja grad i županija gdje žive te pitanja s više ponuđenih odgovora, pitanja s ponuđenim odgovorima „imam“ i „nemam“ te pitanja prema Lickertovoj skali od 1 do 5.

Ispitanici su izabrani slučajnim odabirom. Anketa je ispunjavana anonimno i dobrovoljno. Sudjelovali su ispitanici stariji od 20. godina.

Anketa je provedena među studentima predškolskog odgoj koje nemaju radnog iskustva s djecom, koja već rade s djecom ili su i sami roditelji. Sveukupno je anketirano 64 studentice od kojih 49 (76%) nema djece dok 15 (24%) studentica ima prosječno 1-3 djeteta. Studentica sa 3. godina studija ima 48 (75%), sa 2. godine studija 14 (21,9%) i na 1. godini studija dvije studentice (3,1%).

4. REZULTATI

Ukupno je anketirano 64 studentice predškolskog odgoja. Raspodjela ispitanika prema dobi prikazana je u **slici 1**.

Slika 1. Raspodjela ispitanika prema dobi

Najveći broj ispitanika bio je u dobi između 22 – 31 godina 70%.

Slijedeći grafovi su postotci odgovora na pitanja slaganja ili neslaganja po Lickertovoj skali od 1 do 5 gdje brojevi znače:

1. U potpunosti se ne slažem (uopće se ne slažem)

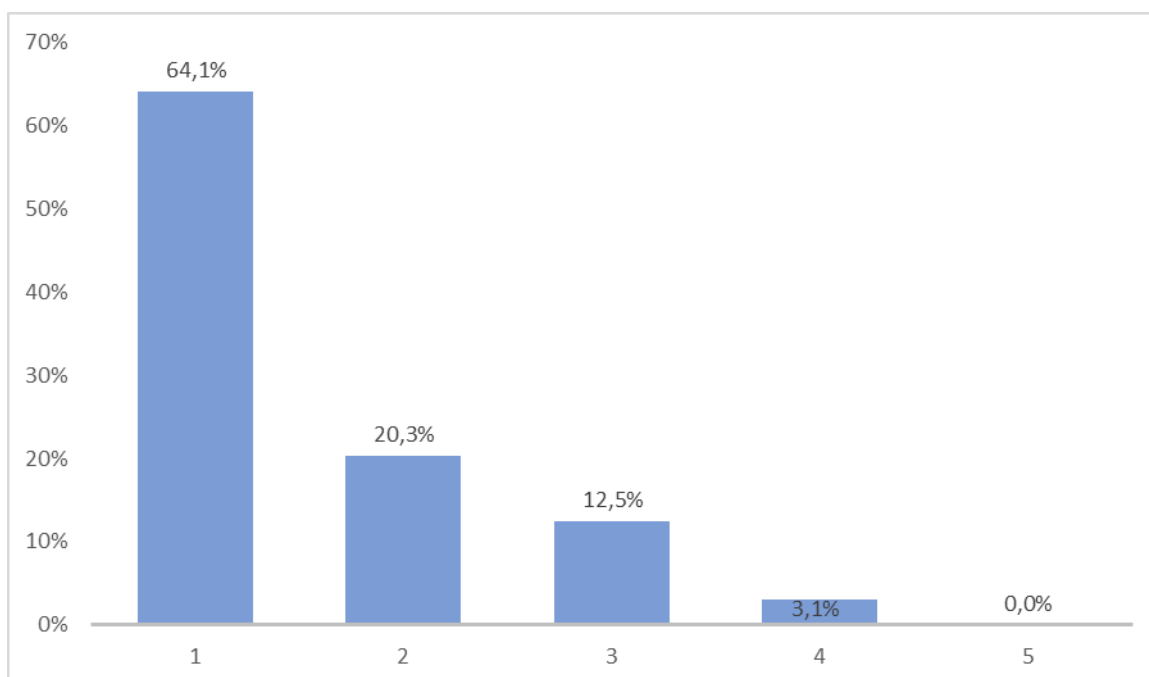
2. Uglavnom se ne slažem

3. Niti se slažem niti se ne slažem (neodlučan)

4. Djelomično se slažem

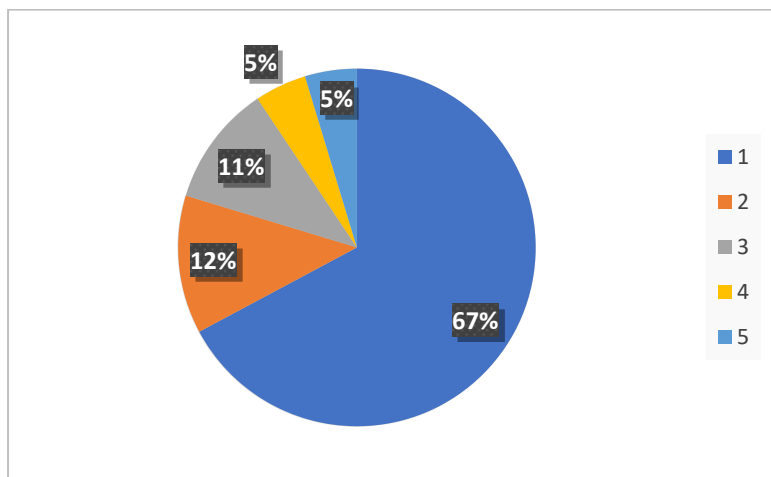
5. U potpunosti se slažem

Raspodjela na tvrdnju „Normalno je da roditelji povremeno upotrijebe fizičko kažnjavanje u odgoju svog djeteta.“, prikazana je na **slici 2**. Sa tvrdnjom se ne slaže 84,4% ispitanik, dok 12,5% ispitanika nije sigurno u tu tvrdnju.

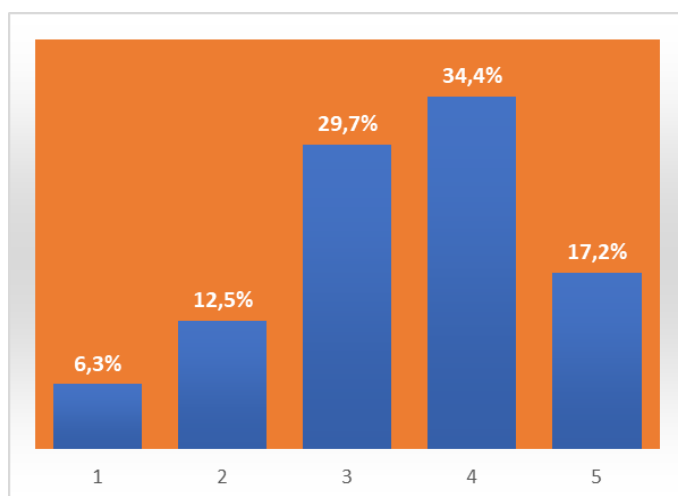
Slika 2. Raspodjela ispitanika s obzirom na prosudbu o povremenom upotrebljavanju fizičkog nasilja nad djecom.

Više od polovice ispitanika smatra da su odgovorni u prepoznavanju zlostavljanja djece kao i u prijavi zlostavljanja, dok 10,9% nema jasnu prosudbu o tome, a 9,4% smatra da to ne spada u djelokrug njihove odgovornosti, **slici 3.**

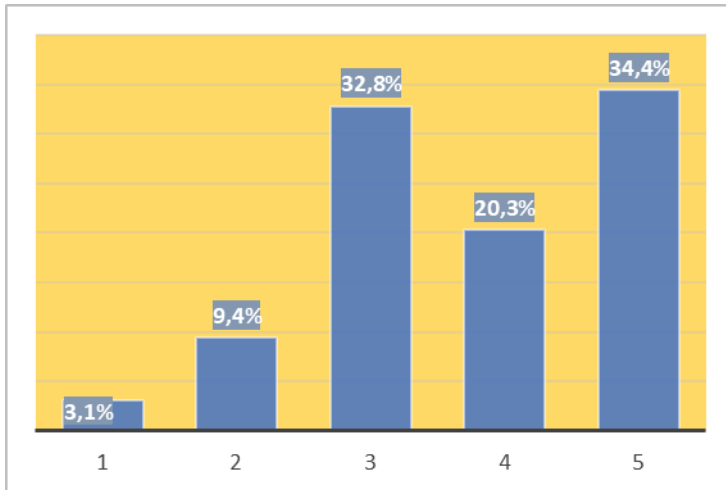
Slika 3. Raspodjela ispitanika u svezi odgovornosti u prepoznavanju i prijavljivanju zlostavljanja djeteta

Ispitivanjem da li studentice predškolskog odgoja poznaju postupak prijave zlostavljanja i zanemarivanja, njih 51,6% je u potpunosti zna cijeli proces prijave, 29,7% djelomično je s time upoznato, dok ostatak, 18,8% nije sigurno ili ne znaju postupak prilikom prijave slučaja zlostavljanja i zanemarivanja djece, **slika 4.**

Slika 4. Raspodjela ispitanika s obzirom na vlastito znanje o postupku prijave zlostavljanja i zanemarivanja

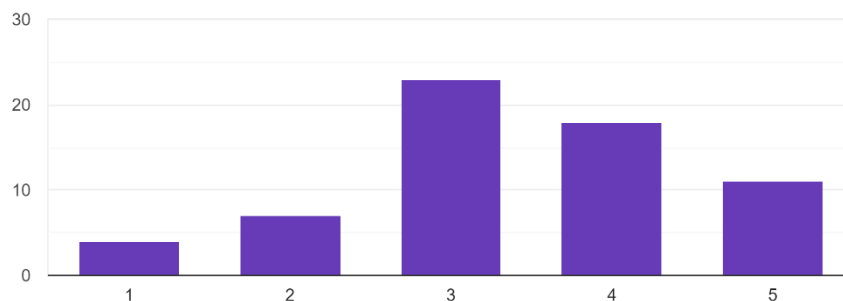
Na tvrdnju „osjećam da bi me kolegice i rukovoditelji podržali ako bih je pokrenula prijavu za zlostavljanje“ ,54,7% smatra da bi dobili podršku svoje radne okoline, **slika 5.**

Slika 5. Raspodjela ispitanika s obzirom na prosudbu o podršci radne okoline prigodom prijave zlostavljanja i zanemarivanja djece

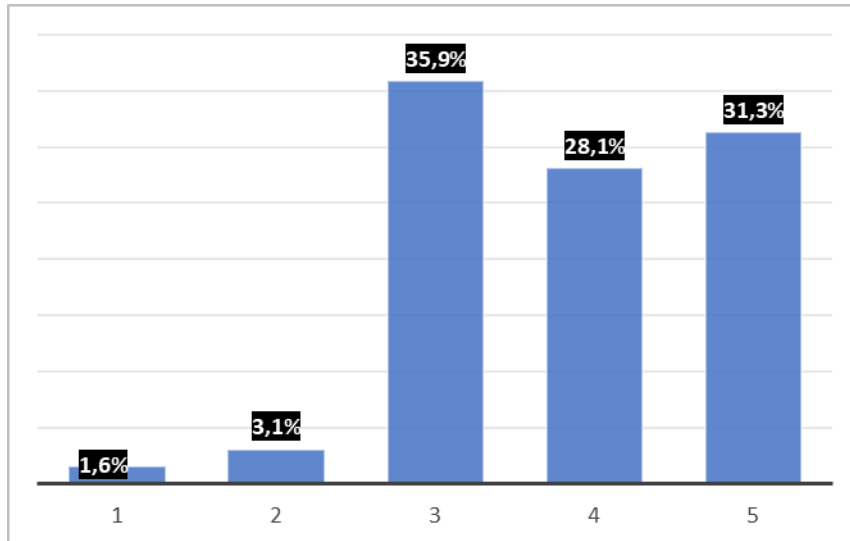
Na tvrdnju „Bojim se da bi zlostavljač mogao prijetiti ili napasti mene ili moju djecu ako bih ga prijavila“ ispitanici su iskazali u 46,9% bojazan da bi se to moglo dogoditi, njih 35,9% nema jasno gledište u svezi navedene bojazni, dok 17,2% smatra da nema bojazni da bi im zlostavljač mogao nauditi, **slika 6.**

5. Bojim se da bi zlostavljač mogao prijetiti ili napasti mene ili moju djecu ako bih ga prijavila
63 odgovora

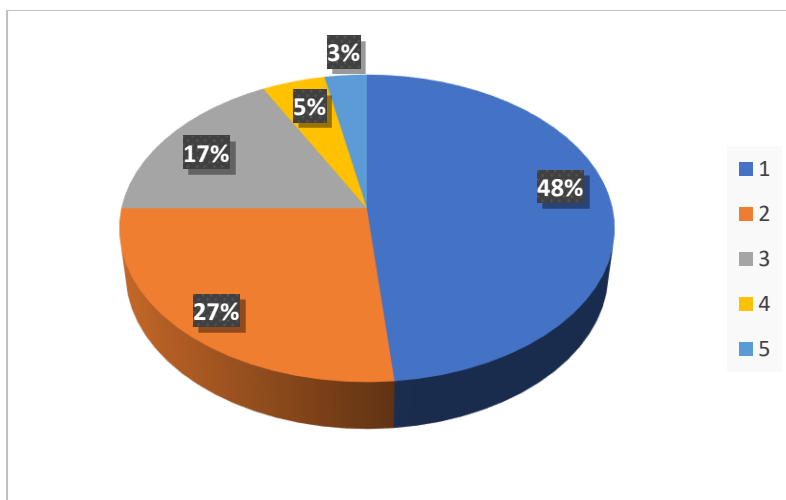
Slika 6. Raspodjela ispitanika s obzirom na tvrdnju o mogućim posljedicama zbog prijave zlostavljanja

Na pitanje da li su studenti predškolskog odgoja tijekom svog rada u prilici da se susretnu s problemom zlostavljanja i zanemarivanja, njih 59,4% smatra da za to postoji velika mogućnost, **slika 7.**

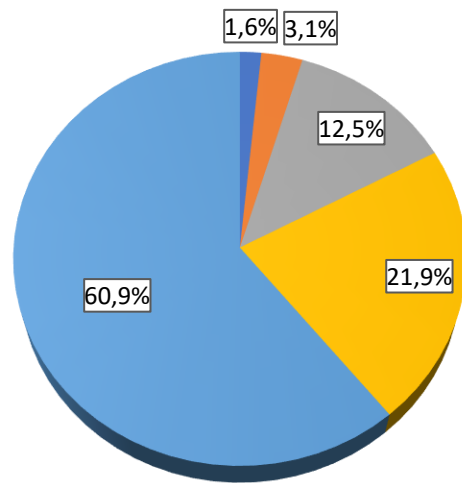
Slika 7. Raspodjela ispitanika s obzirom na mogućnost problematike zlostavljanja djeteta tijekom redovnog rada

Raspodjela odgovorna na tvrdnju „Zlostavljanju djece danas se daje prevelika medijska pozornost pa dolazi do preneglašavanja problema“, prikazana je u **slika 8.** , gdje se s tvrdnjom 75% ispitanika ne slaže, dok 8% ispitanika smatra da se zlostavljanju daje prevelika medijska pozornost.

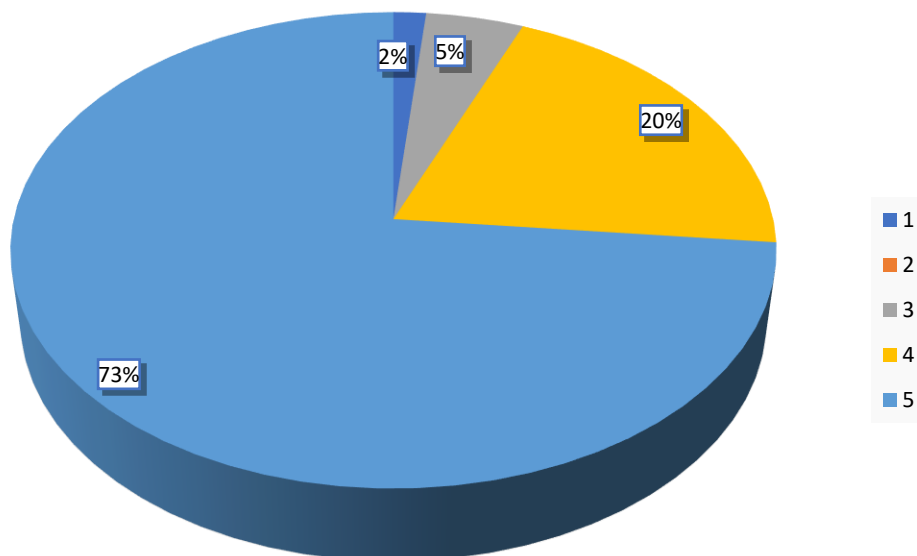
Slika 8. Raspodjela ispitanika s obzirom na prosudbu o mogućem preneglašavanju problema zlostavljanja i zanemarivanja djece

Od ukupnog broja, 82,8 u potpunosti se slažu sa tvrdnjom da „Svatko tko radi s djecom u prilici je da se susretne s problemom zlostavljanja djece.“, **slika 9.**

Slika 9. Raspodjela odgovora na tvrdnju kako svatko u radu s djecom ima priliku da se susretne s problemom zlostavljanja djece

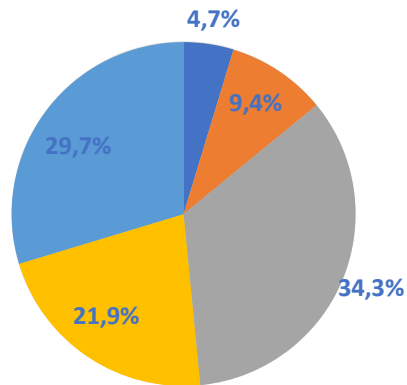
Na tvrdnju da svaki odgojno- obrazovni djelatnik ima obvezu prijaviti sumnju na zlostavljanje i zanemarivanje djece, potvrdno je odgovorilo 91,6% ispitanika, **slika 10.**

Slika 10. Raspodjela ispitanika u svezi odgovornosti u prepoznavanju i prijavljivanju zlostavljanja djeteta

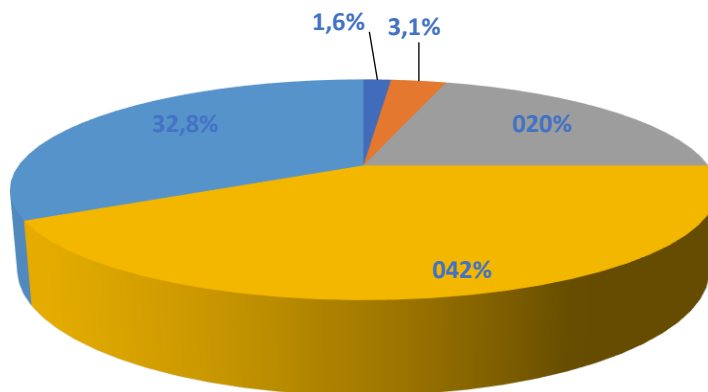

Na tvrdnju „Ako prijavim zlostavljanje djeteta, a to se ne pokaže istinitim, obitelj me može tužiti.“, 51,6% ispitanika se slaže s tom tvrdnjom, 34,4% nema jasno gledište u svezi tvrdnje, dok 14,1 posto smatra da je tvrdnja netočna **slika 11**.

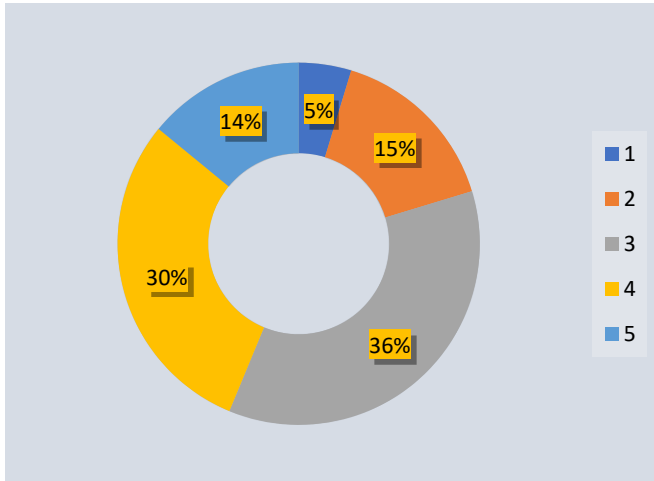
Slika 11. Raspodjela ispitanika na tvrdnju da ako pri prijavi zlostavljanja, tvrdnja se pokaže ne istinom, obitelj ima pravo podignut tužbu

Ispitivanjem da li studenti predškolskog odgoja prepoznaju znakove zanemarivanja djeteta, njih 75% prepoznaju zanemarivanje djece, 20,3% djelomično je upoznato sa znakovima, dok ostatak, 4,7%, nije sigurno ili ne zna prepoznati zanemarivanje djeteta, **slika 12**.

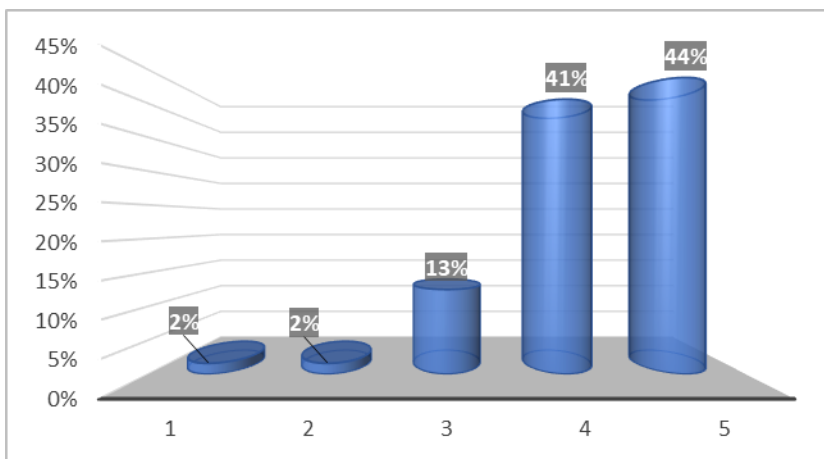
Slika 12. Raspodjela ispitanika na vlastito znanje pri prepoznavanju zanemarivanja djece

Ispitivanjem da li studenti predškolskog odgoja prepoznaju znakove spolnog zlostavljanja, njih 43,8% prepoznaju zanemarivanje djece, 35,9% djelomično je upoznato sa znakovima spolnog zlostavljanja, dok ostatak, 20,3 %, nije sigurno ili ne zna prepoznati spolno zlostavljanje, **slika 13.**

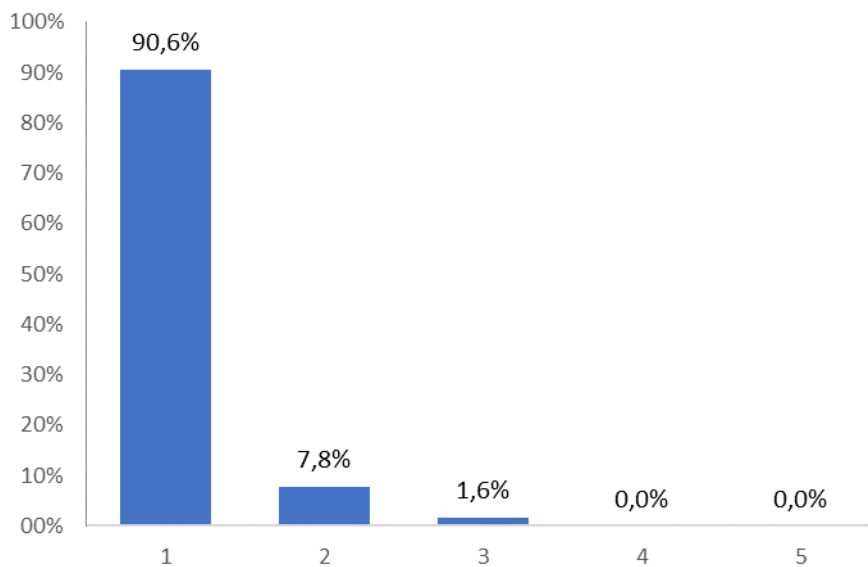
Slika 13. Raspodjela ispitanika na vlastito znanje pri prepoznavanju spolnog zlostavljanja

Ispitivanjem da li studenti predškolskog odgoja prepoznaju znakove fizičkog zlostavljanja, njih 84,4% prepoznaju zanemarivanje djece, 12,5% djelomično je upoznato sa znakovima fizičkog zlostavljanja, dok ostatak, 3,2 %, nije sigurno ili ne zna prepoznati fizičko zlostavljanje, **slika 14.**

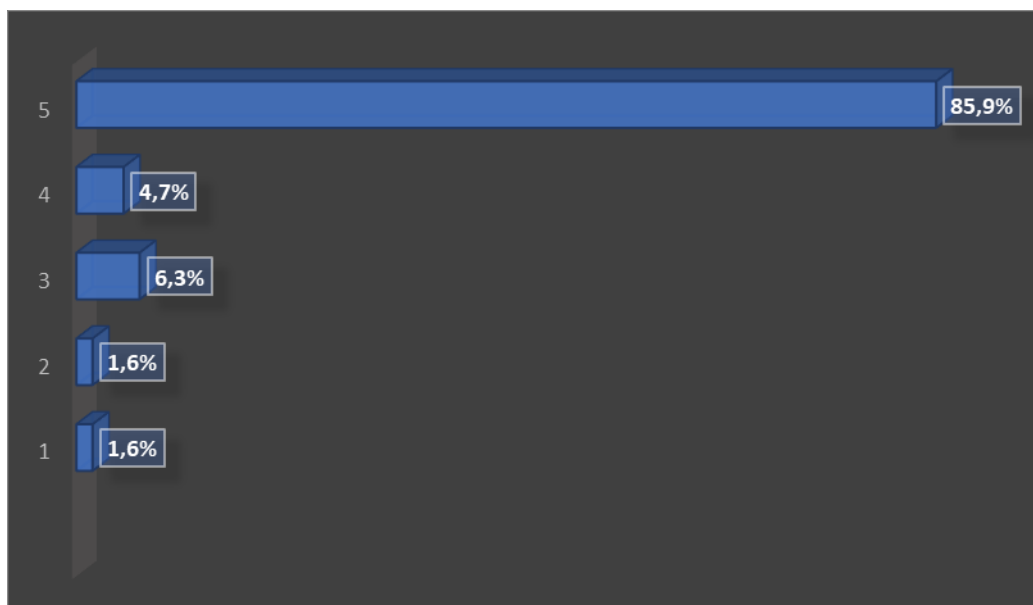
Slika 14. Raspodjela ispitanika na vlastito znanje pri prepoznavanju fizičkog zlostavljanja

Na tvrdnju da svaki učitelj i odgajatelj koristi fizičko kažnjavanje za discipliniranje djece, 98,4%, ispitanika se ne slažu s tom tvrdnjom, **slika 15**.

Slika 15. Raspodjela odgovora na tvrdnju o fizičkom kažnjavanju djece kao disciplina

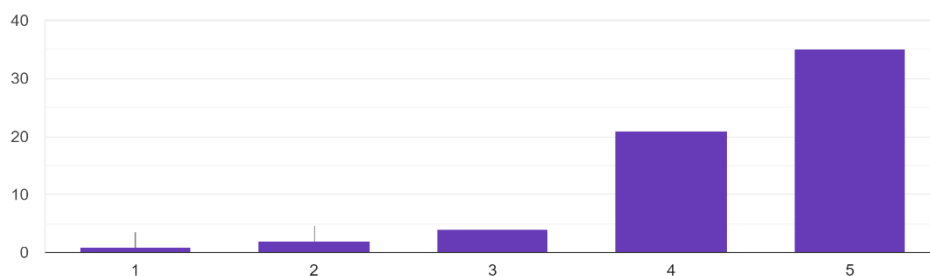
Ukupno 90,6% ispitanika u potpunosti se slažu sa tvrdnjom da „ Svi koji su uključeni u rad s djecom trebali bi biti educirani u problematici zlostavljanog djeteta“, **slika 16**.

Slika 16. Raspodjela odgovora na tvrdnju o potrebi edukacije u problematici zlostavljanja i zanemarivanja djece

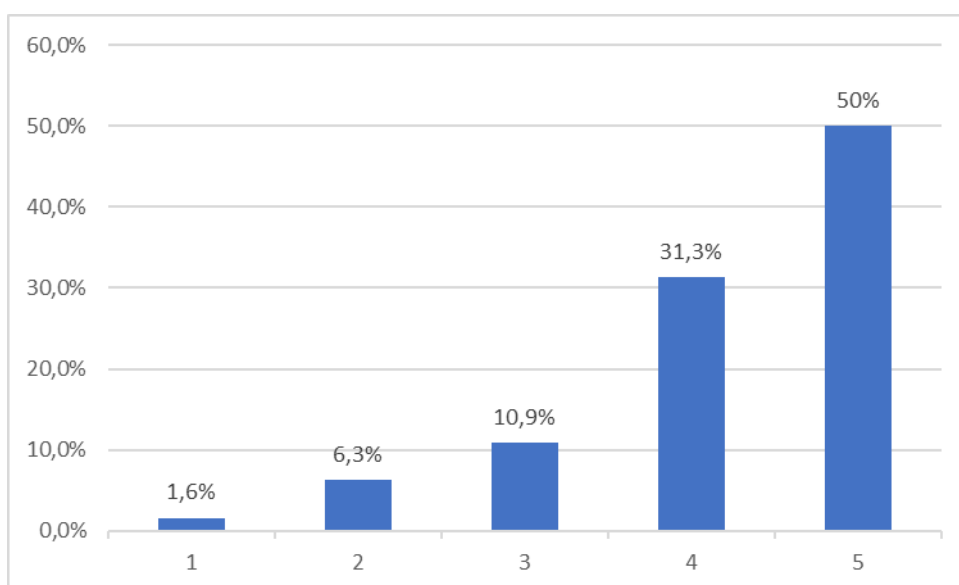
Na tvrdnju „Zlostavljanje djece se događa u svim društvenim slojevima, bez obzira na materijalne uvjete, etničko porijeklo, novčana primanja, edukaciju, zanimanje, religiju.“ 88,9% ispitanika smatra da se zlostavljanje djece događa u svim društvenim slojevima., **slika 17.**

18. Zlostavljanje djece se događa u svim društvenim slojevima, bez obzira na materijalne uvjete, etničko porijeklo, novčana primanja, edukaciju, zanimanje, religiju.
63 odgovora

Slika 17. Raspodjela odgovora na tvrdnju o zlostavljanju u svim društvenim slojevima

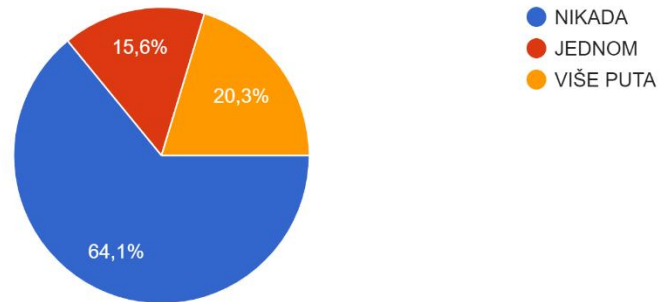
Na tvrdnju da djeca najčešće šute o zlostavljanju, potvrdno je odgovorilo 81,3% ispitanika, **slika 18.**

Slika 18. Raspodjela odgovora ispitanika na tvrdnju da djeci koja šute o zlostavljanju

Nikad se nije susrelo sa zlostavljanim djetetom 64,1% ispitanik, dok 15,6% se susrelo barem jedanput i 20,3% se susrelo više puta sa zlostavljanim djetetom, **slika 19.**

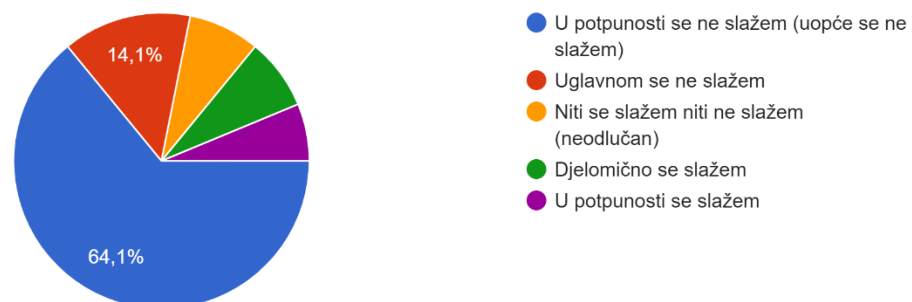
Susreo/la sam se sa zlostavljanim djetetom
64 odgovora

Slika 19. Raspodjela odgovora ispitanika koji su već bili u kontaktu sa zlostavljanim djetetom

Ispitivanjem da li su studenti predškolskog odgoja ikad proživjeli zlostavljanje, 78,2% ispitanika nikad nije bila zlostavljana, 7,8% nije sigurno je li bilo zlostavljano, dok 14,1% je proživjelo zlostavljanje, **slika 20.**

U svom djetinjstvu proživio/jela sam iskustvo zlostavljanja
64 odgovora

Slika 20, Raspodjela ispitanika prema iskustvu zlostavljanja proživljeno na vlastitoj koži

5. RASPRAVA

Anketirane su studentice predškolskog odgoja, polaznika Fakulteta odgojnih i obrazovnih znanosti u Puli i Rijeci tijekom razdoblja kolovoz-rujan 2021. godina.

S obzirom na dob, najviše ispitanika bilo je u dobi od 22.-31. godine, njih 70%, a podjednako ih je bilo od dobi 19.-21. godine i 32.-41. godine. Svi ispitanici su bili ženskog roda. Najveći postotak ih je neoženjeno/neudano, njih 70,3%, a najmanje ih je rastavljeno 4,7%. Roditelja je bilo 24%. Najvećim brojem prevladavaju dobi djece ispitanika, 44%, između 6-10 godina, 36% je dob djece između 0-5 godina, te ostatak u manjini su djeca dobi između 11-20 godina. Prevladavaju studentice 3. godine studija, 75%.

Opća prosudba studenata predškolskog odgoja o problematici zlostavljanja i zanemarivanja djece prikazana je grafovima 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 16, 17.

Studentice prosuđuju da su one odgovorne za prepoznavanje i prijavljivanje zlostavljanja djece. Samo 9,4% ispitanika, smatra da nije odgovorno za postupak prepoznavanja i prijavljivanja zlostavljana djeteta. Nadalje, još veći postotak, 79,7% upoznato je obvezom da prijavi sumnju na zlostavljanje i zanemarivanje. Iskustva u radu sa zlostavljanom djecom ne znači i da postoji uhodani postupak i znanje što u tom slučaju treba učini. Naime na pitanje „znam točno što trebam napraviti kako bih pokrenula proces prijavljivanja zlostavljanja djeteta u svojoj radnoj okolini“, samo njih 51,6% , što je najveći postotak, je odgovorilo da u potpunosti zna što učiniti, njih 18,8%, što je najmanji postotak, je prosudilo da uglavnom ne zna što bi trebalo učiniti, a ostatak samo djelomično poznaje procedure prijavljivanja sumnje na zlostavljanje djece. Prema rezultatima odgovora na pitanje, „osjećam da bi me kolegice i rukovoditelji podržali ako bih ja pokrenula prijavu za zlostavljanje djeteta“, gdje je najveći postotak, 54,7%, odgovorilo da imaju osjećaj da bi dobilo potporu od radne okoline, može se zaključiti da nema općeg generalnog gledišta na zaštitu osobe koja prijavljuje zlostavljanje. Naime 32,8% ispitanika nije sigurno u svoje pretpostavljene i kolege da bi ih podržali u njihovoj namjeri da prijave slučaj zlostavljanja. Razlog bojazni u svezi prijavljivanja može se naći i u rezultatima odgovora na pitanje „bojim se da bi zlostavljač mogao prijetiti ili napasti mene ili moju djecu ako bih ga ja prijavila“. Gotovo, 46,9%, studenata je odgovorilo da postoji određeni strah od mogućih posljedica prijave od strane zlostavljača. Studentice predškolskog odgoja svjesne su

problema zlostavljanja i zanemarivanja djece u društvu te najveći postotak, 92,2%, ispitanika smatra da je „zlostavljanje djece ozbiljan problem u našem društvu“. To potvrđuje i odgovara na tvrdnju „svatko tko radi s djecom u prilici je da se susretne s problemom zlostavljanja djece“, gdje 59,4% što je najveći postotak, odgovorilo da se u potpunosti slažu s navedenom tvrdnjom. Samo 4,7% ispitanika smatra da uopće ne postoji mogućnost da se tijekom svog rada susretne sa problemom zlostavljanja i zanemarivanja djece. Isto tako, navedeno potvrđuje i rezultat na tvrdnju „zlostavljanju djece danas se daje prevelika medijska pozornost pa dolazi do prenaglašavanja problema“ njih 75% što je najveći postotak, je odgovorilo da se uopće ne slažu, a najmanji postotak, samo 7,8%, je odgovorilo da se zlostavljanju djece pridaje prevelika pozornost.

Dobiveni rezultati mogu se tumačiti i činjenicom da je ispitivana skupina studenata predškolskog odgoja nije imalo dodira sa zlostavljanim djetetom. To dokazuju i rezultati da njih 64,1% nije imalo iskustva sa zlostavljanim djetetom, dok njih 35,9% se jedanput ili više puta susrelo sa zlostavljanim djetetom.

Izuzetno važan podatak da su studenti predškolskog odgoja svjesni potrebe za edukacijom je pitanje „svi koji su uključeni u rad s djecom trebali bi biti educirani u problematici zlostavljanog djeteta“, najveći postotak, 90,6%, je odgovorilo da postoji potreba za edukacijom. Navedeno ukazuje na još bitniji problem, a to je da do sada nije ni sprovedena ciljna edukacija studenata predškolskog odgoja u svezi zlostavljanja i zanemarivanja djece jer 87,3% ispitanika nema formalnu edukaciju o zaštiti djece od zlostavljanja i zanemarivanja.

Također vrlo je važno prepoznavanje znakova nasilja i zanemarivanja djeteta. Ispitanici se u većem broju, 75%, kako mogu prepoznati zanemarivanje djeteta, dok u malom broju, 4,7%, ne prepoznaju zanemareno dijete. Što se tiče spolnog zlostavljanja, 43,8% ispitanika prepoznaje znakove spolnog zlostavljanja, 35,9% nije sigurno da li bi prepoznali znakove zlostavljanja, dok mali broj ispitanika, 20,3, je siguran da ne bi prepoznao spolno zlostavljanje. Fizičko zlostavljanje je najlakše za prepoznat što nam i potvrđuju rezultati ankete, 84,4 prepoznaje znakove fizičkog zlostavljanja, dok 12,5 nije sigurno ako bi prepoznalo zlostavljanje.

Kako bi se zaustavilo zlostavljanje djeteta potrebno je prepoznat znakove zlostavljanja.

Zanemarivanje možemo prepoznati:

1. Kognitivni razvoj: teško rješavaju probleme, nisu u stanju zanimati se za druge stvari tj. slobodno istraživati, nisu prilagodljivi, ne igraju se spontano, zaostajanje u području govora, izostajanje očekivanog razvoja intelektualnih sposobnosti, niža školska postignuća.
2. Socijalni razvoj: stvaranje negativne slike o sebi, nisu u stanju suosjećati se s drugim osobama, izbjegavanje svih vrsta odnosa, nesnalaženje u grupi, nasilničko ponašanje.
3. Emocionalni razvoj: sniženog raspoloženja, bezvoljni, često dosađuju, teško se nose s bilo kojom vrstom odgovornosti i nisu u stanju razviti mehanizme suočavanja sa stresom, nisu u stanju prepoznati osjećaje drugih ljudi, frustrirana, ljuta.
4. Fizički efekti zanemarivanja: samoozljeđivanje, trovanja, fetalni alkoholni sindrom (tijekom trudnoće), često obolijevanje od raznih infekcija ili bolesti, pothranjena, kariozno zubalo, smrt.

Spolno zlostavljanje:

1. Fizički znakovi: genitalne infekcije, ozljede na grudima, bradavicama, ispod trbuha, ozljede na genitalnom, analnom području, krvarenja, modrice, problemi s mjehurom, bolovi prilikom mokrenja, česte upale grla uz poteškoće gutanja i osjećaj gušenja, česte psihosomatske smetnje (glavobolje, bolovi u trbuhu), iznenadno gubljenje ili dobivanje na tjelesnoj težini, defenzivan govor tijela, pokrivanje, skrivanje, pokušaj djeteta da bude nevidljivo.
2. Emocionalni znakovi: ljutnja, tjeskoba, bespomoćnost, strah od odlaska kući nakon vrtića, strah od mraka i odlaska u krevet, strah od zatvorenih vrata, kupaonice i soba sa samo jednim vratima, izoliranost, sram, krivnja, strah od fizičkog kontakta (posebno oko područja genitalija), strah da budu sami s određenim ljudima, plač, depresija, konfuzija, osjećaj izdaje.
3. Sekularizirano ponašanje: neuobičajeni interes za svoje i tuđe genitalije, česta masturbacija, upotreba „prostih“ riječi, crteži s naglašenim seksualnim detaljima, crteži koji pokazuju genitalije (kroz odjeću), guranje objektiva u vaginu ili rektum, strah od svlačenja.

4. Socijalno ponašanje: odbijanje ili molba da ne ostane s određenom osobom, mokrenje u krevet, tepanje, dudanje palca (regresivno ponašanje), želi znati sve što će se dalje događati, konstantno „dobro ponašanje“, perfekcionizam, poslušnost, vrlo kontrolirano ponašanje, povučenost ili hiperaktivnost, noćne more.

5. Samodestruktivno ponašanje: pokušaj suicida, ne jede ili previše jede, samoozljeđivanje, ulazi u problematične situacije (kao da izaziva kaznu), bježanje od kuće.

6. Ponašanje u vrtiću: smetnje pažnje, sanjarenje, lako mu odvući pažnju, izostanci iz vrtića (posebno s roditeljskom dozvolom), često spominjanje tajni ili seksualnih tema tijekom razgovora u vrtiću, poteškoće u izražavanju mišljenja.

Fizičko zlostavljanje:

- modrice, opekotine, ugrizi, čupanje kose, česti prijelomi kostiju, povrede mozga, povrede u predjelu trbuha, povrede usta.

6. ZAKLJUČAK

U razdoblju od kolovoza do rujna 2021. godine među studentima predškolskog odgoja, polaznika Fakulteta odgojno i obrazovnih znanosti u Puli i Rijeci, provedene su ankete. Sveukupno je anketirano 64 studenata predškolskog odgoja.

Dobiveni rezultati ukazuju da su studentice svjesne problema zlostavljanja i zanemarivanja djece, da znaju kako njihovo radno mjesto nosi, susretanje sa zlostavljanom djecom, i da uglavnom znaju svoje obveze u smislu prijavljivanja sumnje na zlostavljanje i zanemarivanje djece.

Veliki broj ispitanika izjasnilo se da nema edukaciju o zlostavljanju i zanemarivanju djece, te postoji očita potreba za većom angažiranošću kako budućih odgojiteljica, tako i ostatak populacije o prevenciji zlostavljanja i zanemarivanja djece.

Potrebno je provesti ciljanu edukaciju studenata predškolskog odgoja kao i samih odgojitelja o problemu zlostavljanja i zanemarivanja djece u cilju prepoznavanja zlostavljanog djeteta te ih upoznati s njihovim obvezama i pravima.

7. SAŽETAK

Cilj rada je ispitati prosudbu studenata predškolskog odgoja o problemu zlostavljanja i zanemarivanja djece u našem društvu te znanja studenata predškolskog odgoja u vezi sa zlostavljanim i zanemarivanjem djece.

Ankete su provedene među studentima predškolskog odgoja koji će u budućnosti raditi s djecom dobi 2-7 godina. Sveukupno je anketirano 64 studenata predškolskog odgoja, polaznika Fakulteta odgojnih i obrazovnih znanosti. Anketu su ispunile samo ženska populacija od kojih je 24% roditelj.

Na temelju dobivenih rezultata provedene ankete, došla sam do zaključka da je veći broj ispitanika izjasnilo da nema edukaciju o zlostavljanju i zanemarivanju djece, te da je očita potreba za većom angažiranošću kako studenata predškolskog odgoja, tako i ostatak populacije o prevenciji zlostavljanja i zanemarivanja djece.

Ključne riječi: zlostavljanje, zanemarivanje, fizičko, spolno, emocionalno zlostavljanje, edukacija, roditeljstvo, anketa, studenti predškolskog odgoja

8. THE SUMMARY

The aim of this survey is to examine the attitudes and perception of knowledge of pre-school education in connection to maltreatment and neglect of children. The surveys were conducted between students of pre-school education who will work in the future with children from 2-7 year old children. Altogether there were 64 surveyed pre-school students and there is an obvious need for a greater engagement of pre-school students as well as the rest of the population concerning the prevention of maltreatment and neglect of children.

Key words: maltreatment, neglect, physical, sexual and emotional abuse, education, parenthood, survey, early childhood students

9. LITERATURA

1. Buljan – Flander G. i Kocijan – Hercigonja D.(2003.) *Zlostavljanje i zanemarivanje djece*. Zagreb: Marko M
2. Bilić V. i Zloković J.(2004.)*Fenomen maltretiranja djece*. Zagreb: Naklada Ljevak
3. Čorić V., Bačan M. i Roje M. *Zanemarivanje djece*, Zagreb
4. Perović S.(1989.) *Zanemareno i zlostavljano dijete. U: Zbornik radova simpozija „ Zlostavljano i zanemareno dijete“*, Šibenik: u štampi
5. 4. Gjurić, G. i Križ, Đ.,Pejčinović R.,(1991.) *Zlostavljanje i zanemarivanje djece (I i II dio)*, Liječnički vjesnik; u tisku

Internet

1. Carlson M.,F.(2010.) *Značaj dodira u životu male djece*. [Online] (8) Dostupno na: <https://www.roda.hr/> [Pristupljeno: 3. rujna 2021.]
2. Knez Turčinović, M.(2020.) *Emocionalno zlostavljanje: Oblici, posljedice i tretman* [Online] (3) Dostupno na: <https://www.poliklinika-djeca.hr/za-roditelje/stresni-dogadaji/emocionalno-zlostavljanje-oblici-posljedice-i-tretman/> [Pristupljeno: 4. rujna 2021.]
3. Žakula Desnica, T. *Zlostavljanje djece i adolescenata* [Online] Dostupno na: <https://www.tic-za-djecu.hr/strucno/zlostavljanje-djece-i-adolescenata/> [Pristupljeno: 1. rujna 2021.]

10. PRILOG

ANKETA

ANKETA O ZLOSTAVLJANJU I ZANEMARIVANJU DJECE ZA STUDENTE PREDŠKOLSKOG ODGOJA FAKULTETA ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI SVEUČILIŠTA J. DOBRILA U PULI

Cilj ove ankete je ispitati stavove i percepciju vlastitog znanja STUDENATA predškolskog odgoja u vezi sa zlostavljanjem i zanemarivanjem djece.

Ova anketa je anonimna, sadrži 23 pitanja. Radi se u svrhu završnog rada o zlostavljanju i zanemarivanju djece. Molimo vas da ispunite ovu anketu iskreno kako bi došli do željenih rezultata u svrhu istraživanja!

Unaprijed se zahvaljujemo na izdvojenom slobodnom vremenu i pomoći!

DOB: _____

SPOL: M - Ž

BRAČNI STATUS: udana/oženjen   neoženjen/neudana   rastavljen/a

IMATE LI DJECE: Da   Ne   Koliko: _____

DOB DJECE: _____

GODINA STUDIRANJA:

Molimo zaokružite slovo:

- a) 1. godina
- b) 2. godina
- c) 3. godina

GRAD (mjesto gdje živim) _____

ŽUPANIJA: _____

ODGOVORI: na Lickertovoj skali od 5 stupnjeva :

Od u potpunosti se ne slažem do u potpunosti se slažem

1. U potpunosti se ne slažem (uopće se ne slažem)

2. Uglavnom se ne slažem

3. Niti se slažem niti ne slažem (neodlučan)

4. Djelomično se slažem

5. U potpunosti se slažem

1. Normalno je da roditelji povremeno upotrijebe fizičko kažnjavanje u odgoju svog djeteta.	1	2	3	4	5
2. Odgajatelji nisu odgovorne za prepoznavanje i prijavljivanje zlostavljanja djeteta.	1	2	3	4	5
3. Znam točno što trebam napraviti kako bih pokrenula proces prijavljivanja zlostavljanja djeteta u svojoj radnoj okolini.	1	2	3	4	5
4. Osjećam da bi me kolegice i rukovoditelji podržali ako bih ja pokrenula prijavu za zlostavljanje djeteta.	1	2	3	4	5
5. Bojim se da bi zlostavljač mogao prijetiti ili napasti mene ili moju djecu ako bih ga ja prijavila.	1	2	3	4	5
6. Zlostavljanje djece je ozbiljan problem u našem društvu.	1	2	3	4	5
7. Zlostavljanje djece je ozbiljan problem s kojim ću se susretati na svom radnom mjestu.	1	2	3	4	5
8. Zlostavljanju djece danas se daje prevelika medijska pozornost pa dolazi do prenaplašavanja problema.	1	2	3	4	5
9. Svatko tko radi s djecom u prilici je da se susretne s problemom zlostavljanja djece.	1	2	3	4	5

10. Kao odgojno-obrazovni djelatnik imam obavezu i odgovornost - prijaviti sumnju na zlostavljanje djeteta	1	2	3	4	5
11. Ako prijavim zlostavljanje djeteta, a to se ne pokaže istinitim, obitelj me može tužiti.	1	2	3	4	5
12. Poznajem i mogu otkriti znakove zanemarivanja djeteta.	1	2	3	4	5
13. Poznajem i mogu otkriti znakove spolnog zlostavljanja djeteta.	1	2	3	4	5
14. Poznajem i mogu otkriti znakove fizičkog zlostavljanja djeteta.	1	2	3	4	5
15. Svi koji su uključeni u rad s djecom trebali bi biti educirani u problematici zlostavljanog djeteta.	1	2	3	4	5
16. Učiteljima i odgajateljima bi trebalo dozvoliti korištenje fizičkog kažnjavanja za discipliniranje djece.	1	2	3	4	5
17. Djeca najviše nasilja vide i doživljavaju u obitelji.	1	2	3	4	5
18. Zlostavljanje djece se događa u svim društvenim slojevima, bez obzira na materijalne uvjete, etničko porijeklo, novčana primanja, edukaciju, zanimanje, religiju.	1	2	3	4	5
19. Djeca koja su zlostavljana u djetinstvu i sama kasnije postanu zlostavljači.	1	2	3	4	5
20. Djeca se najviše zlostavljaju u dobi od 4-8 godine.	1	2	3	4	5
21. Djecu najčešće zlostavljaju roditelji.	1	2	3	4	5
22. Djeca najčešće šute o zlostavljanju.	1	2	3	4	5
23. Dijete koje je kažnjavano postat će bolje.	1	2	3	4	5
24. Djevojčice se zlostavljaju mnogo više nego dječaci	1	2	3	4	5

Susreo/la sam se sa zlostavljanim djetetom:

a) NIKADA

b) JEDNOM

c) VIŠE PUTA

Formalnu edukaciju o zaštiti djece od zlostavljanja i zanemarivanja (višednevni tečaj i slično), : **IMAM - NEMAM**

Tijekom fakultetskog obrazovanja dovoljno sam educiran/a o temi zlostavljanog i zanemarivanog djeteta

1. U potpunosti se ne slažem (uopće se ne slažem)
2. Uglavnom se ne slažem
3. Niti se slažem niti ne slažem (neodlučan)
4. Djelomično se slažem
5. U potpunosti se slažem

Moje znanje o temi zlostavljanja djece je dovoljno?

1. U potpunosti se ne slažem (uopće se ne slažem)
2. Uglavnom se ne slažem
3. Niti se slažem niti ne slažem (neodlučan)
4. Djelomično se slažem
5. U potpunosti se slažem

U svom djetinjstvu proživio/jela sam iskustvo zlostavljanja.

1. U potpunosti se ne slažem (uopće se ne slažem)
2. Uglavnom se ne slažem
3. Niti se slažem niti ne slažem (neodlučan)
4. Djelomično se slažem
5. U potpunosti se slažem

Tijekom fakultetskog obrazovanja želio/željela bih se dodatno educirati o temi zlostavljanog i zanemarivanog djeteta

1. U potpunosti se ne slažem (uopće se ne slažem)
2. Uglavnom se ne slažem
3. Niti se slažem niti ne slažem (neodlučan)
4. Djelomično se slažem
5. U potpunosti se slažem